

Kompendium

Skriftlig disiplin
i musik

Ny opgaveformulering fra 2013 (både pop/rock og jazz):

"Der skal laves en udsættelse af følgende sang for en besætning, som udover opgavemelodien, skal bestå af mindst tre stemmer (vokale/instrumentale) og rytmegruppe bestående af trommer og bas. Besvarelsen skal indeholde arrangementsteknikker inden for korsvar/modstemme, medstemme og groove. Udsættelsen skal afspejle sangens harmoniske, rytmiske og melodiske struktur. Det er tilladt at foretage ændringer i becifringer og tempo."

Akkordoversigt ved Gert Uttenhal Jensen

I dim7akkorder og nogle gange ved mol7b5 noteres tonerne som det er lettest (pragmatisk).

For at finde en mol9 skal du selv tilføje 9eren til en mol7.

Ved maj9=maj7+9er gør du bare tilsvarende.

Hvilke akkorder passer med de faste fortegn? Hvornår skal du ikke kontrollere løse fortegn?

Bb-Dur: Bbmaj Bb6 Cm7 Cm9 Dm7 Ebmaj Eb6 F7 F9 Gm7 Gm9 Am7b5
 F-Dur: Fmaj F6 Gm7 Gm9 Am7 Bbmaj Bb6 C7 C9 Dm7 Dm9 Em7b5
 C-Dur: Cmaj C6 Dm7 Dm9 Em7 Fmaj F6 G7 G9 Am7 Am9 Hm7b5
 G-Dur: Gmaj G6 Am7 Am9 Hm7 Cmaj C6 D7 D9 Em7 Em9 F#m7b5
 D-Dur: Dmaj D6 Em7 Em9 F#m7 Gmaj G6 A7 A9 Hm7 Hm9 C#m7b5

dur	dur7	maj = maj7	dur6	mol	mol7	mol6	m7b5 / ø	aug / +	dim7 / °	sus=sus4	9	7b9	11 = 9sus4
D Db F Ab	D Db7 Db F Ab Cb	D Dbmaj7 Db F Ab C	D Db6 Db F Ab Bb	D Dbm Db Fb Ab	D Dbm7 Db Fb Ab Cb	D Dbm6 Db Fb Ab Bb	D Dbm7b5 Db Fb G Cb	D Db F A	D Db E G Bb	D Db Gb Ab	D Db F Ab Cb Eb	D Db F Ab Cb D	D Db Ab Cb Eb Cb
Ab Ab C Eb	Ab Ab7 Ab C Eb Cb	Ab Abmaj7 Ab C Eb G	Ab Ab6 Ab C Eb F	Ab Abm Ab Cb Eb	Ab Abm7 Ab Cb Eb Cb	Ab Abm6 Ab Cb Eb F	Ab Abm7b5 Ab Cb D Cb	Ab Ab C E	Ab Ab H D F	Ab Ab Db Eb	Ab Ab C Eb Cb Bb	Ab Ab C Eb Cb A	Ab Ab Eb Cb Bb Db
E Eb G Bb	E Eb7 Eb G Bb Db	E Ebmaj7 Eb G Bb D	E Eb6 Eb G Bb C	E Ebm Eb Gb Bb	E Ebm7 Eb Gb Bb Db	E Ebm6 Eb Gb Bb C	E Ebm7b5 Eb Gb A Db	E Eb G H	E Eb Gb A C	E Eb Ab Bb	E Eb G Bb C F	E Eb G Bb C Fb	E Eb Bb C F Ab
B Bb D F	B Bb7 Bb D F Ab	B Bbmaj7 Bb D F A	B Bb6 Bb D F G	B Bbm Bb Db F	B Bbm7 Bb Db F Ab	B Bbm6 Bb Db F G	B Bbm7b5 Bb Db Fb Ab	B Bb D F#	B Bb Db E G	B Bb Eb F	B Bb D F Ab C	B Bb D F Ab Cb	B Bb F Ab C Eb
F F A C	F F7 F A C Eb	F Fmaj7 F A C E	F F6 F A C D	F Fm F Ab C	F Fm7 F Ab C Eb	F Fm6 F Ab C D	F Fm7b5 F Ab Cb Eb	F F A C#	F F Ab H D	F Fsus4 F Bb C	F F A C Eb G	F F A C Eb Gb	F F C Eb G Bb
C C E G	C C7 C E G Bb	C Cmaj7 C E G H	C C6 C E G A	C Cm C Eb G	C Cm7 C Eb G Bb	C Cm6 C Eb G A	C Cm7b5 C Eb Gb Bb	C C E G#	C C Eb Gb A	C Csus4 C F G	C C E G Bb D	C C E G Bb Db	C C G Bb D F
G G H D	G G7 G H D F	G Gmaj7 G H D F#	G G6 G H D E	G Gm G Bb D	G Gm7 G Bb D F	G Gm6 G Bb D E	G Gm7b5 G Bb D F	G G H D#	G G Bb Db E	G Gsus4 G C D	G G H D F A	G G H D F Ab	G G D F A C
D D F# A	D D7 D F# A C	D Dmaj7 D F# A C#	D D6 D F# A H	D Dm D F A	D Dm7 D F A C	D Dm6 D F A H	D Dm7b5 D F Ab C	D D F# A#	D D F Ab H	D Dsus4 D G A	D D F# A C E	D D F# A C Eb	D D F# A C Eb
A A C# E	A A7 A C# E G	A Amaj7 A C# E G#	A A6 A C# E F#	A Am A C E	A Am7 A C E G	A Am6 A C E F#	A Am7b5 A C Eb G	A A C# E#	A A C Eb F#	A Asus4 A D E	A A C# E G H	A A C# E G Bb	A A E G H D
E E G# H	E E7 E G# H D	E Emaj7 E G# H D#	E E6 E G# H C#	E Em E G H	E Em7 E G H D	E Em6 E G H C#	E Em7b5 E G Bb D	E E G# H#	E E G Bb Db	E Esus4 E A H	E E G# H D F#	E E G# H D F	E E H D F# A
H H D# F#	H H7 H D# F# A	H Hmaj7 H D# F# A#	H H6 H D# F# G#	H Hm H D F#	H Hm7 H D F# A	H Hm6 H D F# G#	H Hm7b5 H D F A	H H D# G	H H D F Ab	H Hsus4 H E F#	H H D# F# A C#	H H D# F# A C	H H F# A C# e
F F# A# C#	F F#7 F# A# C# E	F F#maj7 F# A# C# E#	F F#6 F# A# C# D#	F F#m F# A C#	F F#m7 F# A C# E	F F#m6 F# A C# D#	F F#m7b5 F# A C E	F F# A# D	F F# A C Eb	F F#sus4 F# H C#	F F# A# C# E G#	F F# A# C# E G	F F# C# E G# H
C C# E# G#	C C#7 C# E# G# H	C C#maj7 C# E# G# H#	C C#6 C# E# G# A#	C C#m C# E G#	C C#m7 C# E G# H	C C#m6 C# E G# A#	C C#m7b5 C# E G H	C C# E# A	C C# E G Bb	C Csus4 C# F# G#	C C# E# G# H D#	C C# E# G# H D	C C# G# H D# F
G G# H# D#	G G#7 G# H# D# F#	G G#maj7 G# H# D# Fx	G G#6 G# H# D# E#	G G#m G# H D#	G G#m7 G# H D# F#	G G#m6 G# H D# E#	G G#m7b5 G# H D F#	G G# H# Dx	G G# H D F	G G#dim7 G# C# D#	G G# H# D# F#	G G# H# D# F# A	G G# D# F# A# C#

ex. 1

FEM KORTEKNIKKER

- baseret på flydekor

The musical score is written for five vocal parts: Solist, 1, 2, 3, 4, and 5. The time signature is 4/4. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are: "No wom-an no cry, no wom-an no cry, No, don't you cry, don't cry, No, no wom-an no cry, don't cry, No wom-an no, no wom-an no, no wom-an no cry". The chord symbols above the Solist part are: C, G, Am, F, C, F, C, G. The techniques illustrated are: 1) Uh/ah-flydekor (vocalization), 2) Tekst på lange toner (TPL) (text on long notes), 3) Melodirytme-fordobling (MRF) (melody rhythm doubling), 4) Korsvar – responses (C&R) (cross-response), and 5) Ostinat (ostinato).

- 1) **Uh/ah-flydekor.** Den simpleste løsning. Giver stort set fornemmelse af *ikke*-aktivitet i arrangementet. Lav to-taktsperioder.
- 2) **Tekst på lange toner (TPL).** Giver lidt større aktivitet. Vær opmærksom på korrekte betoner.
- 3) **Melodirytme-fordobling (MRF).** Her kopieres rytme og tekst fra melodien ned på flydekoret. Teknikken giver en solid markering af melodien rytmiske (men ikke melodiske) profil.
- 4) **Korsvar – responses (C&R).** I melodien huller laves korsvar – typisk på melodien oprindelige rytme forskudt en hel (eller en halv) takt. Giver stor fornemmelse af aktivitet.
- 5) **Ostinat.** Er en rytmisk/melodisk ide der gennemføres mere eller mindre konsekvent på flydekoret. Ofte er det rart at ostinatet afrundes med en slags "eftersætning".

ex. 2

FEM KORTEKNIKKER

- baseret på flydekor

Chords: C, G⁷, Am, F, C, F, C, G

Solist
No wom- an no cry no wom- an no cry

1) S A T
Uh uh

2) S A T
No wo- man, no don't you cry

3) S A T
No wom- an no cry no wom- an no cry

4) S A T
Uh no wom- an no cry no wom- an no

5) S A T
Dub dub dub dub osv.

- 1) **Uh/ah-flydekor.** Den simpleste løsning. Giver stort set fornemmelse af *ikke*-aktivitet i arrangementet. Lav to-taktsperioder.
- 2) **Tekst på lange toner (TPL).** Giver lidt større aktivitet. Vær opmærksom på korrekte betoner.
- 3) **Melodirytme-fordobling (MRF).** Her kopieres rytme og tekst fra melodien ned på flydekoret. Teknikken giver en solid markering af melodians rytmiske (men ikke melodiske) profil.
- 4) **Korsvar – responses (C&R).** I melodians huller laves korsvar – typisk på melodians oprindelige rytme forskudt en hel (eller en halv) takt. Giver stor fornemmelse af aktivitet.
- 5) **Ostinat.** Er en rytmisk/melodisk ide der gennemføres mere eller mindre konsekvent på flydekoret. Ofte er det rart at ostinatet afrundes med en slags "eftersætning".

GENERELLE PRINCIPPER FOR RYTMISK KOR

Besætning: Lav det 3-stemmigt for sopran, alt og tenor i tæt beliggenhed – angiv besætningen ud for stemmerne. Man kan naturligvis vælge at lave det 4-stemmigt, men som regel er det helt unødvendigt i musik fortrinsvist baseret på tre- og fir- og endda femklange. Korarrangementet er tænkt ud fra at der også tilføjes en instrumental eller vokal basstemme – der bl.a. sørger for entydig grundtoneførmelse.

Notation: Ved notation af alle stemmer i G-nøgle lægges tenoren nederst (som den klinger i virkeligheden), eller øverst med 8↓ ud for stemmeangivelsen.

Omfang: Tenor bør ikke komme over f, og alten ikke meget under a som hovedregel. Men omfanget afhænger naturligvis helt af de sangere man har til rådighed, og den lyd man ønsker.

Tenorens højeste tone: Altens dybeste tone:

Valg af toner:

- Ved treklang skal principielt alle toner med (men egt. kun tertsen er uomgængelig).
- Ved firklangsbecifring, fx septim-akkord, udelades grundtonen (eller evt. kvint).
- Ved femklang (9-akkorder) udelades både grundtone og kvint.
- For 11-akkorden gælder det særlige forhold at grundtone, terts og kvint udelades – og man lægger dermed kun udvidelserne 7, 9 og 11 (udover grundtonen i bassen).
- En 13-akkord vil i 3-stemmigt flydekor typisk blive repræsenteret af terts, septim og 13'ener (voicet med 13'ener øverst).

Gå nærmeste vej – stemmeføring: Stemmerne skal altid som udgangspunkt gå nærmeste vej. Man skal tilstræbe at bruge fællestonerne mellem akkorderne. Kvarten i sus-akkorder bør opløses nedad til tertsen (hvis ellers den videreføres sådan).

Undgå formindsket og forstørret: Man bør undgå at lade stemmerne bevæge sig i formindskede eller forstørrede intervaller, fx $c \rightarrow d\#$ eller $c \rightarrow f\#$.

Løse fortegn: Husk at tjekke for løse fortegn (alle akkorder der ligger uden for tonearten medfører løse fortegn) – markér evt. disse før du går i gang.

1) Uh/ah-flydekor

Uh/ah-flydekoret er den enkleste løsning: koret danner blot et klangtæppe bag solisten. Hvilken vokal man vil lade flydekoret flyde på, er et spørgsmål om dynamik. "Uh" er forholdsvist afdæmpet, "ah" er noget kraftigere, og et "m" er svagest.

Man benytter fraseringsbuer (store bindebuer) til at angive længden af de enkelte fraser. I middeltempo-numre vil en fraselængde på ca. to takter være passende (stemmerne vil sagtens kunne synge en længere frase, men så er der lidt at give af). Lad fraserne følge melodien perioder (sådan som på forrige side) frem for at gå på tværs af den. Nedenstående opdeling af perioden føles fx en anelse ubehagelig at synge:

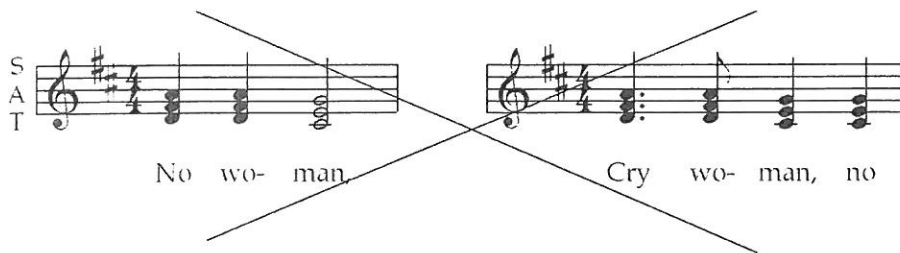
The musical score shows two staves. The top staff is for the Soloist, with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of eighth and quarter notes. The bottom staff is for the S A T (Soprano, Alto, Tenor) chorus, with a treble clef and the same key signature. It provides a sustained harmonic accompaniment. Both parts are labeled with lyrics. The entire score is marked with a large 'X'.

2) Tekst på lange toner

Idéen i denne satsteknik er at hæfte en tekst (typisk taget fra melodien) på flydekoret i en passende rytme. Med lange toner menes ikke blot halv- og helnoder, men typisk en rytme der betjener sig af *længere* toner end melodien. Dermed giver koret ro og stabilitet, og også forankring i den metriske ramme.

Ligesom med uh/ah-flydekoret er det her vigtigt at lave nogle fraser der følger nummerets perioder. De fleste numre er opbygget i 2-, 4-, 8- og 16-takters perioder, og igen er fraser af ca. 2 takters længde udmærket.

Sørg for at betonedede stavelser ligger på de tungeste taktpositioner: fx "wo-" på 3 og "man" på 4 i nedenstående eksempel (i stedet for fx "wo-" på 2 og "man" på 3). Endelig er det særdeles rart at teksten giver en vis sammenhængende mening :-).

Anvend gerne lifts både for at understøtte melodien rytmiske profil, men også for at give satsen en mere modrytmisk karakter. OBS: hele becifringsakkorden skal liftes. I dette eksempel er der lifts på 2og i hver anden takt. Liftet på 4og i 3. takt understøtter liftet i melodien. Derimod er der ikke lift på samme sted i første frase – da teksten er forskellig (her fungerer kor og melodi på forskellige "planer").

Solist

D A⁷ Hm G D G D A

No wom- an no cry no wom- an no cry

S
A
T

No wo- man, no cry no cry

3) Melodirytme-fordobling

Idéen i denne arrangementsteknik er at kopiere rytme og tekst fra melodien ned på flydekoret. Derved fordobler og forstærker koret melodien rytmiske profil – dvs. melodien kommer til at stå stærkt i det samlede arrangement. Til gengæld tilføjer man ikke meget til nummerets karakter ved at anvende denne teknik – teknikken er ofte bedst i kombination med andre teknikker, eller som erstatning for treklangsmedstemmer der hvor melodien bevæger sig i for store spring. I modsætning til treklangsmedstemmer (se side xx) forstærkes den melodiske profil ikke.

Vær opmærksom på at becifringsakkorden liftes med når melodien har lift ved overgang mellem to becifringsakkorder.

The musical score is for the song "No woman no cry" in D major, 4/4 time. It features a soloist and a SAT choir. The soloist's melody is: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), G4 (quarter), A4 (half). The SAT choir's accompaniment consists of chords: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), G4 (quarter), A4 (half). The lyrics are: "No wom- an no cry". Above the soloist's staff, the chords D, A⁷, Hm, G, D, G, D, A are indicated. An arrow points to the A⁷ chord in the SAT choir's part, with the label "dissonans" below it.

Som det ses her, kan der nemt komme til at optræde dissonans mellem melodien og korstemmerne. Det er dog her en ret uskyldig dissonans (maj⁷ i forhold til G-dur). Generelt kan man dog sige at melodi og korstemme igennem deres melodiske uafhængighed høres på så forskellige planer, at dissonanser er uproblematisk – og derfor tilladte. Hvis melodien har sus⁴ i forhold korets durakkord, kan det dog være rimeligt at koret følger melodien.

Melodirytme-fordoblingsteknikken fungerer rigtig godt sammen med andre teknikker. I følgende eksempel lægger koret ud med *lange toner på tekst* for dernæst at melodirytme-fordoble fra 3-slaget og frasen ud. Dermed kommer koret til forudgribe – antecipere – melodien.

I anden frasen gør koret det omvendte: her startes med at melodirytme-fordoble, men slutningens "cry" udsættes og bliver til et response – et korsvar – der fylder hullet i sidste takt ud.

The musical score is for the song "No woman no cry" in D major, 4/4 time. It features a soloist and a SAT choir. The soloist's melody is: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), G4 (quarter), A4 (half). The SAT choir's accompaniment consists of chords: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), G4 (quarter), A4 (half). The lyrics are: "No wom- an no cry". Above the soloist's staff, the chords D, A⁷, Hm, G, D, G, D, A are indicated. The SAT choir's part shows a variation of the dissonance technique, with the melody and accompaniment parts overlapping in some measures.

Her ses en variation af samme ide i et autentisk eksempel: Elton Johns "Can You Feel The Love Tonight" (dog er Johns kor ikke flerstemmigt – endvidere er tonearten ændret)

G D/F# Em C G

Solist

Can you feel the love to- night

S
A
T

Can you feel to- night

Detailed description: This musical score is for a two-part setting of the song 'Can you feel the love to-night'. The top part is for a Soloist and the bottom part is for a SAT (Soprano, Alto, Tenor) group. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The Soloist part features a melody with eighth and quarter notes, while the SAT part provides a harmonic accompaniment with chords and some melodic lines. Chord symbols G, D/F#, Em, C, and G are written above the Soloist staff. The lyrics are written below each staff.

Anticipations-ideen og kombinationen med arrangementsteknik nr. 2 er særlig velegnet når melodirytmen er kompliceret: Her et flydekor på Stewie Wonders »As«:

Solist

un- til the day the earth starts turn- ing right to left

S
A
T

Un- til, un- til turn- ing right to left

Solist

un- til the earth just falls the sun de- nies it- self

S
A
T

un- til, un- til sun de- nies it- self

Detailed description: This musical score shows two systems of a two-part setting. The first system is for the lyrics 'un-til the day the earth starts turning right to left' and the second system is for 'un-til the earth just falls the sun denies itself'. Each system has a Soloist part and a SAT (Soprano, Alto, Tenor) part. The Soloist part has a complex, syncopated melody with many eighth and sixteenth notes. The SAT part provides a steady accompaniment with chords and some melodic lines. The key signature has two sharps (F# and C#) and the time signature is 4/4. The lyrics are written below each staff.

Bemærk at gentagelsen af "until" fungerer som et lille ostinat – og at den betonedede stavelse på "-til" på 2 og 4 understreger backbeatet (dette fungerer særlig godt a cappella, og idéen stammer da også fra vokalgruppen Singers' a capella-arrangement af dette nummer).

4) Korsvar - responses

Systematisk set kan vi lave tre forskellige slags korsvar:

- a) Korsvar der konsekvent imiterer melodirytmen og forskyder den en halv takt, en hel takt eller to takter.
- b) Korsvar der imiterer og varierer melodirytmen.
- c) Frie selvstændige korsvar.

ad a) Den enkleste måde at lave et korsvar er at aflæse melodiens rytme og dernæst forskyde den en takt. Denne metode vil næsten altid give et godt resultat, og forklaringen er selvfølgelig at den rytme der allerede en gang har fungeret godt og givet nummeret profil, ved en gentagelse blot forstærker denne profil – eneste fare er at det efter 29. gang man bruger denne teknik, kan blive en anelse forudsigeligt. En alt for mærkelig rytme der gentages, kan nu også være mindre heldig.

I følgende eksempel bruges det afsluttende lift på "cry" som afsæt til lange toner på tekst som danner klangtæppe bag melodien. Bemærk at svaret i takt 4 er let varieret/skåret til: egentlig burde svaret starte allerede på 1-slaget, men da ville det komme til at ligge for tæt på melodiens lift på 4og. Hvis vi opfatter dette lift som en alternativ realisation af 1-slaget, vil der reelt være to konkurrerende 1-slag på dette sted – med andre ord: rod. (Ved tekst på lange toner og ostinat er dette ikke noget problem da stemmerne opfattes på forskellige planer, men ved korsvar er det netop en pointe at call og response er ligestillede/ taler med hinanden :).

Chords: D A⁷ Hm G D G D A

Solist: No wom an no cry no wom- an no cry

S.A.T.: Cry no wom an no cry nowoman no cry

Man kan også lade pauserne være fyldt ud af et uh/ah- flydekor, se fx Huey Lewis' »Stuck With You« på næste side.

Oftest fungerer det bedst med at forskyde en hel takt. Men ved særligt lange fraser og efterfølgende lige så langt hul, kan man forskyde to takter. Og hvis man blot har plads til at lave et lille response, kan man forskyde en halv takt, fx:

Chords: D, A⁷, Hm, G, D, G, D, A

Solist: No wom- an no cry no wom an no cry

S A T: Uh no cry uh no cry

ad b) – Her kan man fx tilføje flere lifts for at gøre svaret mere modrytmisk. Eller *skære* svaret til så der bliver plads. I det følgende eksempel er begge muligheder i brug – melodirytmen på "Save tonight" er som udgangspunkt forskudt en halv takt, dernæst er "night" blevet liftet, og endelig er "save" blevet rykket et helt slag frem for ikke at karambolere med melodien.

Chords: Am, F, C, G

Solist: Save to- night and fight the break of dawn, come

S A T: Save to- night fight the break of dawn

Man kan også omvendt forenkle. Her i Huey Lewis: »Stuck With You« benytter melodien 4.-delstriol optakt, som i svaret er blevet forenklet til to 4.-dele.

Chords: D, Hm⁷, G, Em, A¹¹

Solist: Yes it's true I'm so hap- py to be stuck with you

S A T: Uh yes it's true

ad c) – Endelig kan man, med samme eller anden tekst, lave en rytme fra grunden. Som nedenstående eksempel viser, kan det dog være ganske svært at helt slippe den oprindelige melodirytme...

Chords: D, A⁷, Hm, G, D, G, D, A

Solist: No wom an no cry, no wom-an no cry

SAX: Cry, don't you cry no more, no more

5) Ostinat

Et ostinat er en gentagelsesfigur der igennem sin repetition tilfører nummeret en groove-mæssig kvalitet. I oversigten var der valgt en typisk reggae-markering af off-beatet – hvilket i nogle numre kan være fint.

Et ostinat tilfører nummeret en bestemt karakter – så vælg det med omhu. Til George Michaels »Father Figure« kan man fx lave et ostinat der tager udgangspunkt i det originale grooves markering af 1 og 2og. Bemærk at ostinatet dels understøtter melodien, dels er modrytmisk i forhold til melodien.

Chords: G, F, G

Solist: That's all I want-ed, some- thing spe- cial some- thing sac- red, in your eyes

SAX: dub, du, dub, du, dub, du, dub, du

Et ostinat kan også tage udgangspunkt i et karakteristisk træk ved melodien, fx et-takts-ostinatet i nedenstående eksempel. Et ostinat kan dog hurtigt blive lidt enerverende, så i fjerde takt opløser ostinatet sig i en hvile-akkord (arr-teknik nr. 2).

Chords: D A⁷ Hm G D G D A

Solist
 No wom- an no cry no wom- an no cry

**S
A
T**
 No wo- man no, no wo- man no, no wo- man no cry

For at et ostinat skal fungere godt (og ikke rode alt for meget), vil det ofte kræve at der er en god del pauser i melodien – og således vil det nemt få karakter af response til melodien, her fx Michael Jackson der lægger et (en-stemmigt) ostinat under sin lead i pre-choruset i "Remember The Time":

Chords: 7#9 C 9 Fm

Lead
 do you re- mem- ber back in the fall we'd be to- geth-

Kor
 I bet you re- mem- ber I bet you re- mem- ber

9 Fm
 er all day long do you re- mem-

8
 I bet you re- mem- ber I bet you re- mem- ber

Groove - oversigtsark

Lav en hurtig analyse af opgavemelodiens strukturelle lifts. Lav et groove der afspejler liftsene i fx ét af formleddene - gerne det formled der har den mest markante liftstruktur.

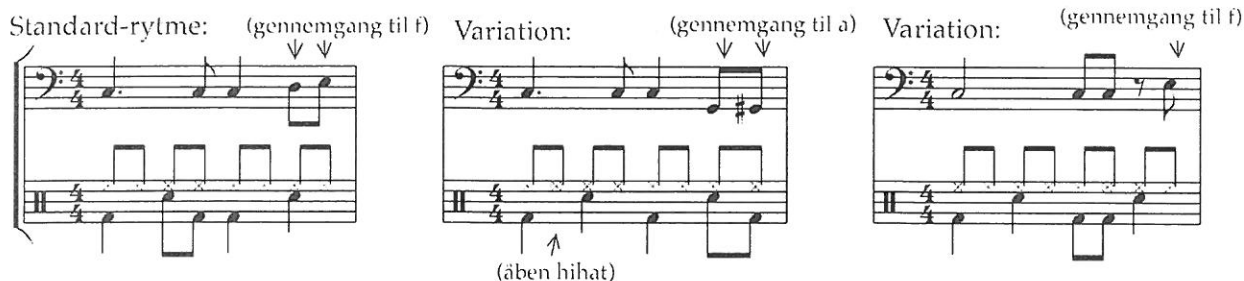
Vælg fx en af disse trommerytmer (eller variér, eller find på en ny):

Beatmarkerende

Standard-rytme: (gennemgang til f)

Variation: (gennemgang til a)

Variation: (gennemgang til f)

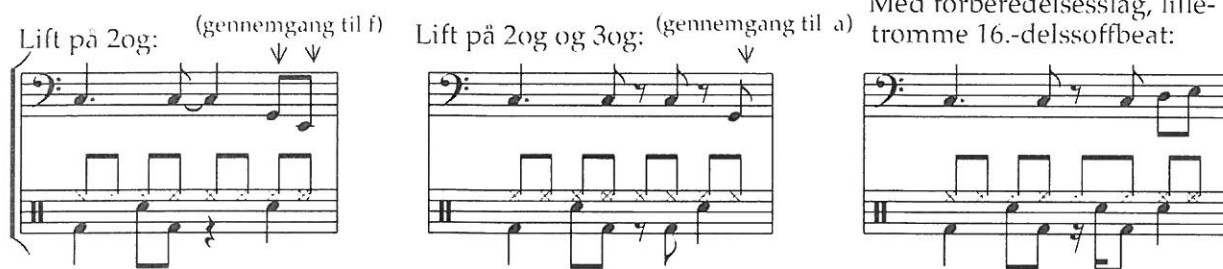

Lift på 2og

Lift på 2og: (gennemgang til f)

Lift på 2og og 3og: (gennemgang til a)

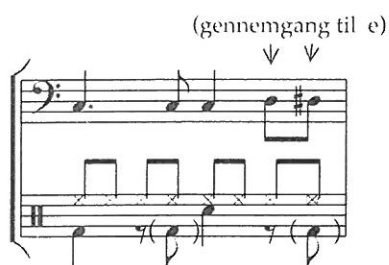
Med forberedelsesslag, lille-tromme 16.-delssoffbeat:

Halvtempo

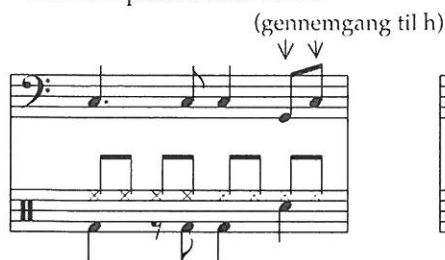
Rigtig halvtempo-rytme:

(gennemgang til e)

Kvasi-halvtempo - udeladt lilletr. på 2 giver halvtempofornemmelse:

(gennemgang til h)

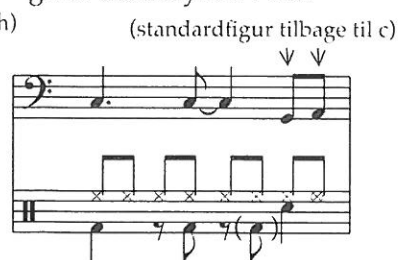

Variation

Lift på 2og

- giver clavesrytme i bas:

(standardfigur tilbage til c)

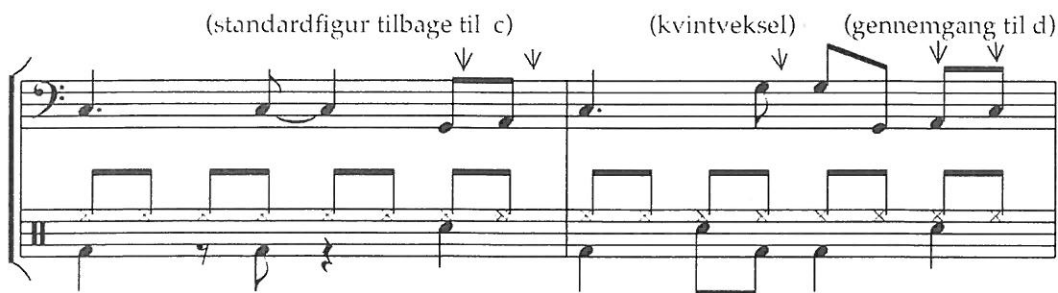
Totakts-grooves

Hvis melodiens liftstruktur falder i totakts-perioder (hvilket er meget almindeligt), er det oplagt at lave et melodikommenterende totakts-groove der afspejler dette. Man kan fx kombinere to af ovenstående trommerytmer (her nr. 9 og nr. 1):

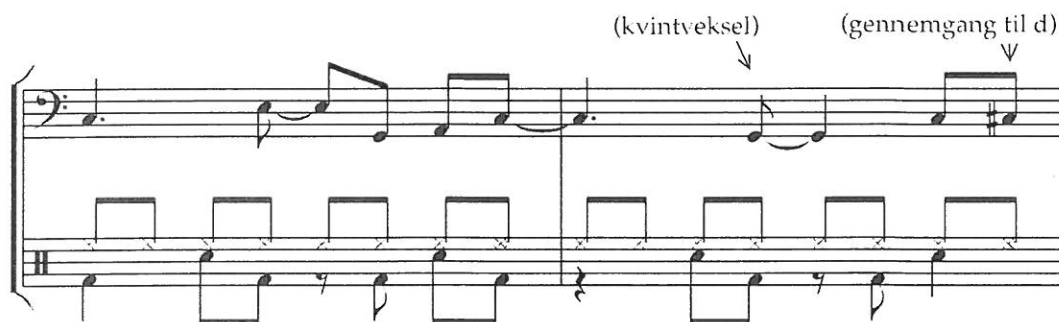
(standardfigur tilbage til c)

(kvintveksel)

(gennemgang til d)

I totakts-grooves vil der ofte være lift på 4og i hver anden takt. Her i kombination med lift på 2og i hver takt – et temmelig synkoperet groove:

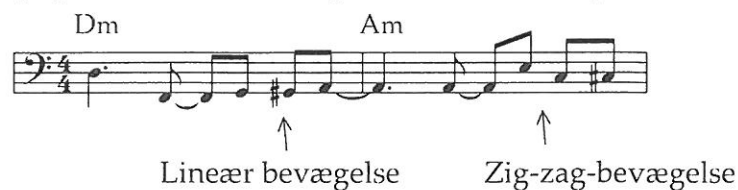

Bas

Grundprincip for melodisk gennemgang i bas:

Spring kun til og fra akkordtoner, ellers trinvis og kromatisk bevægelse

Og gerne i den rækkefølge således at man med gradvist mindre bevægelse nærmer sig måltonen, fx:

Når man skal tilbage til samme grundtone, kan man anvende 6'eren i dur-akkorder og 7'eren i mol-akkorder.

Dur-figurer:

Mol-figurer:

Kontrast mellem formled

Studentereksamensopgaver indeholder som regel et tydeligt A- og B-stykke, og det forventes at man laver to forskellige grooves – gerne med markant forskellig karakter. Benyt fx nogle af disse muligheder:

- Hi-hat i A-stykke – ride-bækken i B-stykke
- Kantslag i A-stykke – rigtigt lilletrommeslag i B-stykke
- Liftet groove i A-stykke – beatmarkerende i B (eller omvendt)
- Totakts-groove i A-stykke – entakts-groove i B (eller omvendt)
- Halvtempo i A-stykke – normaltempo i B (eller omvendt)

Trommeoplæg

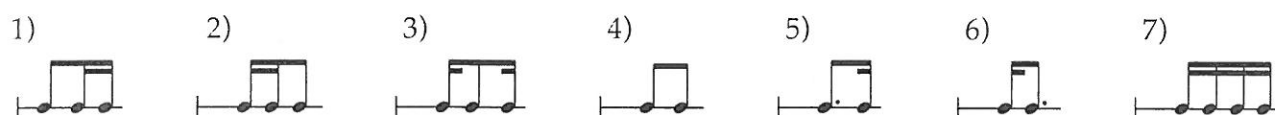
Trommeoplæg bruges dels til at markere periode-overgange (principielt på alle niveauer – det kunne fx være 2-, 4-, 8-, 16- og 32-takts-perioder), dels til at opbygge spænding frem mod disse overgange som udløses i den gentagelse som er en så central del af den rytmiske musiks ostinatkarakter.

Store oplæg bruges ved formledsovergange

Et heltakts-oplæg kan typisk bestå af en række underdelingsfigurer fra lilletrommen ned over tammerne, fra høj til dyb tone. Man afslutter gerne på næste 1-slag med stortromme og crash-bækken der er den traditionelle markeringseffekt.

Dette oplæg er massivt og voldsomt. Kombinér i stedet med de mulige underdelingsfigurer – specielt 1) er almindelig da den med sin "bagvægt" leder frem mod næste slag. 2), 3) og 6) bremser op:

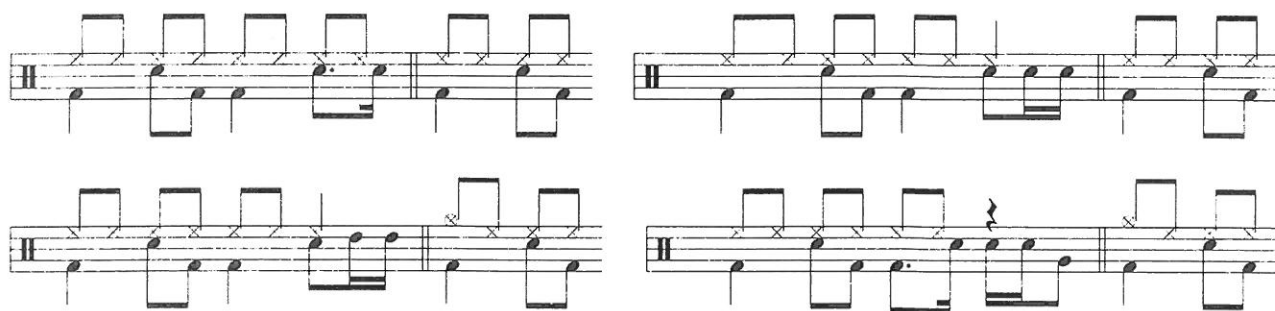

Ofte afsluttes et oplæg med at vende tilbage til lilletrommen på 4 eller 4og – gerne med et dobbeltslag eller et flam:

Små oplæg ved mindre periodeovergange

Ved de helt små periodeovergange kan man nøjes med noget så minimalt som en åben hihat. Her er nogle flere forslag – bemærk at de stort set holder sig til at udfylde 4-slaget.

Basoplæg

Bassen bør også lave oplæg – typisk ved at bryde sin grundrytme og lave en takts walking, en takts pumpe, en takts break, en takt med modrytmisk figur og markering (mulighederne kan også kombineres på forskellig vis).

Afslutning og markering

Brug gerne tid på at lave en god afslutning. Standardløsningen er at man laver oplæg til markering af 1-slaget i den sidste takt – bassen har gerne her en melodisk figur:

musical score for the phrase "time af-ter time". The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are G, A, and D. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, A4, G4. The bass line consists of quarter notes: G2, A2, B2, A2, G2. The final measure shows a D chord with a whole note D4 in the treble and a whole note G2 in the bass.

Man kan lifte det afsluttende 1-slag, og derudover lave oplæg til melodiens sidste tone:

musical score for the phrase "time af-ter time". The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are G, A, and D. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, A4, G4. The bass line consists of quarter notes: G2, A2, B2, A2, G2. The final measure shows a D chord with a whole note D4 in the treble and a whole note G2 in the bass. The final beat of the D chord is lifted, indicated by a vertical line through the note.

Markering af særlig rytmisk begivenhed

De fleste melodier har et sted hvor liftstrukturen brydes, og sådanne steder kan man fremhæve vha. groovet, fx med markeringer, markeringer med oplæg eller break. Her to forskellige måder at markere 8.-delsclaven i Stings "Fields Of Gold":

musical score for the phrase "jealous sky as we walk in fields of gold". The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are G, D, G, A, and Hm'. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, A4, G4. The bass line consists of quarter notes: G2, A2, B2, A2, G2. The final measure shows a D chord with a whole note D4 in the treble and a whole note G2 in the bass.

musical score for the phrase "jealous sky as we walk in fields of gold". The score is in G major (one sharp) and 7/8 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are G, D, G, A, and Hm'. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, A4, G4. The bass line consists of quarter notes: G2, A2, B2, A2, G2. The final measure shows a D chord with a whole note D4 in the treble and a whole note G2 in the bass.

Groove - udvikl et groove

Start f.eks med en trommerytme - 2takts;
takt a) og takt b):

For at udvide denne ostinat til en
4takts-groove kan du så ændre på en af
takterne - enten på a eller b:

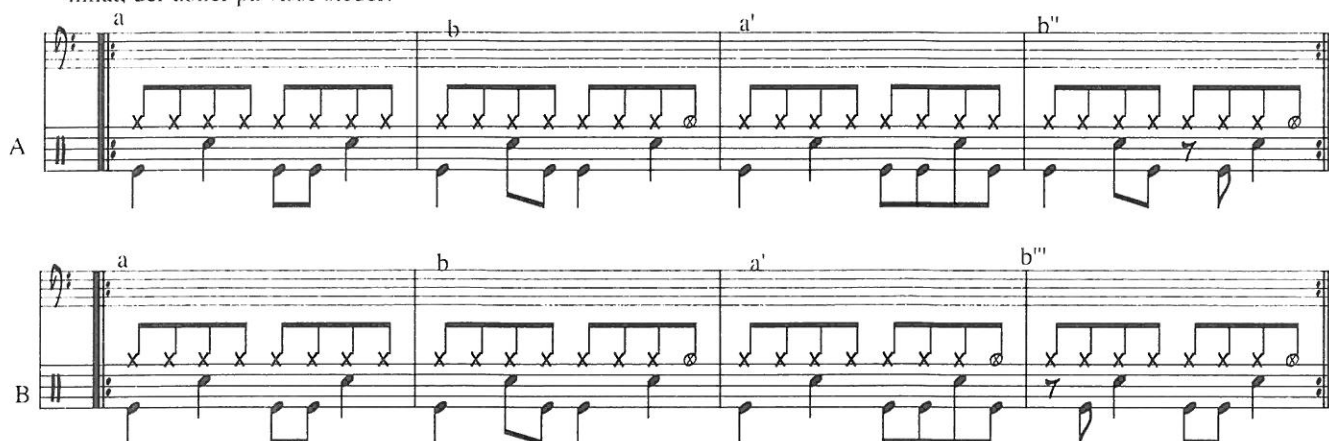
NG 5.11.07

Nu har du på en enkelt måde fået dig et 4-takts groove, der understøtter perioden - nemlig ved at sammensætte de
to udgaver: originalen + den ændrede version.
Her er nogle flere muligheder - læg mærke til hvor liftet ligger i trommen

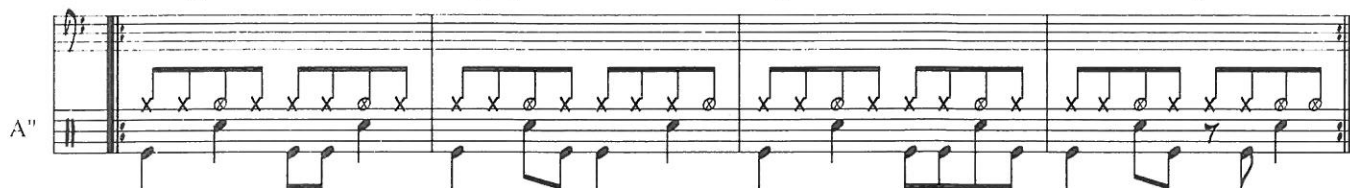
Dem kan vi nu sammensætte til forskellige 4takts-grooves og for at understøtte perioden tilsætter jeg
hihat, der åbner på visse steder:

Du kan også eksperimentere med hvor hihatten åbner - her har jeg forsøgt at lade den følge lilletrommens backbeat - det gir en
tung og ret markeret rytme - god, hvis det er det du vil ha:

Her slipper hihatten backbeatet en gang i mellem for at markere periodeden, men det er ikke absolut vellykket

Så den åbne hihat kan markere periode og underperiode, eller den kan markere backbeatet (hvilket er sjældnere)
Den kan også markere lifts - som i B sammen med stortrommen - eller den kan markere lifts i melodien.

Her er B med en aktivere hihat, der lægger sit eget komplementære rytmemønster henover:

Men vi skal jo også ha' en bas på - her til A:

A

Og her sammen med B-rytmen:

B

Men hvis du nu har en basfigur i hovedet først - så må trommerne jo rette sig ind herefter. Her er en figur med et par karakteristiske lifts. Beskriv den engang:

BAS

Her har jeg så lagt stortromme + lilletromme på - som du kan se følges stortromme og bas ret nøje ad - men ikke altid. Dobbeltslagene kommer f.eks nærmest skiftevis, men **lift'ene** er helt ens. Det gør at rytmen lissom stopper op her - specielt i takt 4.

+sttr / ltr

Men så kommer hihatten på og lægger et fast 8delstæppe ud og det får tingene til at hænge blødere sammen.

+hihat

Det kunne også være et ridebækken - det kan spille både 8-dele eller, som her, bare 4-dele

+ride

PopRock Groove Opsummering

ALLERFØRST

Det bedste du kan starte med er som sædvanlig at lytte opgavemelodien igennem et par gange så du kan danne dig et overblik.

- noter i noden A- og B-stykke
- marker de steder der skal være fills
- find de steder i melodien hvor det ville være oplagt at trommerne markerede
- find evt. et sted til et break

DET PRAKTISKE i ENCORE :

TILFØJ STAVE

Når du har hentet melodien i et system skal du tilføje flere stave: **Score - Add Staff ..**

- Tilføj først to **Regular Staves**, som du kan bruge til bas og tromme, og giv dem de nøgler.
- Sæt cursoren i den øverste stav og tilføj endnu en stav nedenunder, denne gang en **Rhythm**. Den giver en enkelt linie og noderne du klikker ind noteres som rytmenoder på linien.
 - FIF 1: klik noder og pauser ind **lige over** linien så kommer det til at se ud som nedenfor.
 - FIF2: Du kan flytte stavenes placering i systemet ved at tage fat i øverste venstre eller højre hjørne.
 - FIF3: Du kan også bare bruge en alm. nodelistav og notere rytmen på den samme node; altså start med at tilføje de 3 stave du skal bruge. Eventuelt kan du så i Notes/attributes/Notes (ctrl-i) ændre nodehovedet til en rytmenode = en kryds-node.

♩ = 110 G

melodi

el-guitar

el-bas

trommer

INSTRUMENTER & TEMPO

Bagefter skal du huske at angive hvilke **instrumenter** der skal spille dit groove.

Det gør du i **Staff Sheet - Name**.

Du skal også angive **tempo** når du har fundet det tempo du vil arbejde med sangen i.

Tempoet ændrer du i **Windows - Tempo**.

Den lille fiffige tempoangivelse finder du i **Tools-paletten**.

BASLYD

Hvis du synes bassen klinger for højt kan du sætte den en oktav ned i Staff Sheet - Key.

Når du klikker her kan du ændre Pitch, altså tonehøjde, op og ned. Vælg én oktav ned.

Du kan også bare anvende Basnøgle 8ba - her klinger bassen korrekt i midi-lydmoduler.

TROMMER

Trommerne skriver du ind i henholdsvis voice 1 og voice 5. (De andre voices er nemlig sat til ikke at vise pauser - dette kan du selv ændre i Show/Hide-menuen).

Du ændrer lyd - fra lukket til åben hihat, for eksempel - ved at holde **ctrl** nede når du klikker. Husk at angive hvilke trommer der er noteret hvor & hvordan. Lav helst en tromme'nøgle' og vedlæg din opgave.

MUSIKKEN:

GENERELT

Husk der skal være **forskel på A- og B-stykket** - altså to grooves. De behøver ikke at være voldsomt forskellige, men trommerne går gerne fra hihat til ridebækken, og bassen kan jo gå fra en claves-rytmik til en standardbas - eller omvendt.

Husk at der skal være **rytmisk overensstemmelse mellem bassen og stortrommen** - de kan dog også være komplementære, som i eksemplet på side 1.

Det vil oftest være nemmest at starte med at lave bassen, og siden trommer og akkordinstrument; eller måske er det nemmeste at lave et totaktsgroove med bas & tromme først. ..

Lav et groove på én - to takter og benyt det som skelet til henholdsvis A- og B-stykket.

Bagefter kan du så rette ind i forhold til melodien, lægge fills og breaks og markeringer ind.

BAS

Bassen giver den harmoniske og rytmiske bund og skal lede fra én akkord til den næste. Husk at sekundforbindelsen op til næste akkords grundtone almindeligvis fungerer godt.

Ostinater er gode til at give en klar rytmisk og melodisk profil til bassen, og kan også give et dejligt enhedspræg på dele af satsen.

Til ostinater er pentatone skalaer gode - HUSK durpentaton til durakkorder og molpentaton til molakkorder.

Generelt skal du prøve at undgå parallelle oktaver og kvinter til melodien.

Modbevægelse i forhold til melodien er derimod en god ting.

TROMMER

Trommerne har **3 lag**: beatmarkering omkring 1 og 3 i stortromme; afterbeat omkring 2 og 4 i lilletromme og ottendedelsunderdelinger i hihat/ridebækken.

Trommerne skal **markere overgange** med **fills** - husk at de fleste fills med 16dele rundt på tom'er og lignende kræver to hænder - derfor ikke hihat eller ridebækken samtidig.

Trommerne skal **markere accenter** i melodien: Åben hihat giver en lille markering; crashbækken er stor. Lilletrommen og stortrommen bruges også til at markere.

Sammen med crashbækken benyttes ofte lilletromme og/eller stortromme for at give en større effekt.

Lifts i melodien er oplagte steder at markere.

AKKORDINSTRUMENT

- vil jo typisk være en guitar; men kan sagtens være klaver, banjo, harmonika, ukulele ..

Akkordinstrumentet skal kun **noteres rytmisk** og spiller så de angivne becifringer med den angivne rytme.

Rytmisk lægger det sig oftest omkring **afterbeatet** (lilletrommen) - men rytmiseret eller underdelt som i eksemplet på side 1. Det kan jo også lægge sig på **off-beatet** (-og -og -og -og) som i ska.

Akkordinstrumentet skal finde sin plads i groovet og lave noget de andre instrumenter ikke helt laver, og som hovedregel skal det være **komplementær**rytmisk til bas & stortromme. Men det kan også være **sammenfaldende**: dvs at bas, tromme og akkordinstrument spiller éns i en periode - f.eks. i en claves-rytmik.

De generelle **markeringer** i f.eks. trommen vil oftest også være at finde i akkordinstrumentet. Men de kan sagtens have sine **egne markeriger og lifts** som en del af dets groove. Se et eksempel nedenfor.

Se mere i Groovy side 42-51.

Trommeeksempler

A
Standard
tempo 100

Example A shows a 4-measure drum pattern in 4/4 time at a tempo of 100. The top staff contains four groups of eighth notes, each marked with an 'x' to indicate a drum hit. The bottom staff shows the corresponding bass line with quarter notes and eighth notes.

B
Standard
tempo 100

Example B shows a 4-measure drum pattern in 4/4 time at a tempo of 100. The top staff contains four groups of eighth notes, each marked with an 'x'. The bottom staff shows the bass line with quarter notes and eighth notes.

C
tempo 90

Example C shows a 4-measure drum pattern in 4/4 time at a tempo of 90. The top staff contains four groups of eighth notes, each marked with an 'x'. The bottom staff shows the bass line with quarter notes and eighth notes.

D
tempo 86

Example D shows a 4-measure drum pattern in 4/4 time at a tempo of 86. The top staff contains four groups of eighth notes, each marked with an 'x'. The bottom staff shows the bass line with quarter notes and eighth notes.

E
tempo 100

Example E shows a 4-measure drum pattern in 4/4 time at a tempo of 100. The top staff contains four groups of eighth notes, each marked with an 'x'. The bottom staff shows the bass line with quarter notes and eighth notes.

F
tempo 100

Example F shows a 4-measure drum pattern in 4/4 time at a tempo of 100. The top staff contains four groups of eighth notes, each marked with an 'x'. The bottom staff shows the bass line with quarter notes and eighth notes.

Trommer i Primus

DRUMS

4/4

lukket
hi hat

ride 1

ride 2

crash

åben hi hat

tom'er

ride bell

stortromme

lilletromme

tom'er

hi hat fod

lilletromme
kantslag

PADS, klaver.

Enkle regler:

1. Altid 4 toner.
2. 1'er og/eller 5'er kan undlades.
3. 1'er og/eller 5'er kan dobles.
4. 1'er eller 5'er skal være øverst.
5. Klaveret skal agere som flydekor: Fællestoner holdes. Bevæger sig mindst muligt.
6. Pads skal være på de slag, som ikke er i st.tr og bas i groovet, og skal fungere komplementært.